

بسمه تعالی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

تاریخ: ۱۳۹۴/۱۰/۲

عنوان استاندارد (تدوین):

استاندارد ملی ویژگی های تولید بذر گیاه دارویی مرزه در مزرعه و آزمایشگاه

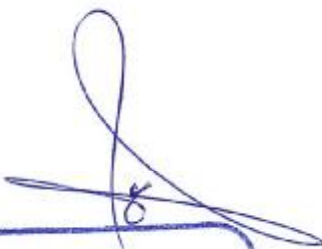
مقدمه

بذر و نهال سالم و اصلاح شده یکی از عوامل بسیار تأثیر گذار بر تولید و تنوع آن در هر کشور می‌باشد. از این رو، تلاش در ترویج و توسعه و نیز حفظ ارقام جدیدی که از طریق به‌گزینی توسط مراکز تحقیقاتی و یا اشخاص حاصل می‌شود، از اولویتهای مراکز تصمیم‌گیری کشاورزی کشورها است.

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال دارای دو رسالت اصلی در ارتباط با تولید بذر و نهال کشور است. اول اینکه ارقام جدید را به هر نحو که ایجاد شده باشند ثبت کند تا حقوق صاحبان آنها محفوظ بماند که در این راستا محققین اصلاح ارقام و افراد صاحب‌نظر که در انتخاب رقم جدید تبحر دارند مطمئن شوند که حقوق مادی و معنوی آنها پایمال نخواهد شد. وظیفه دوم ایجاد یک بستر مناسب برای توسعه ارقام تجاری جدید است. در این راستا، تعریف استانداردهای لازم برای تمام مراحل تولید و حفظ رقم یا ارقام برتر و کمک به معرفی آن به جامعه کشاورزی کشور بر عهده این مؤسسه گذاشته شده است. در این راستا و در ادامه تهیه استانداردهای بذر و نهال، مجموعه موجود تحت عنوان ویژگی‌های تولید بذر گیاه دارویی مرزه در مزرعه و آزمایشگاه تهیه و در آن ویژگی‌های ضروری یک مزرعه تولید بذر استاندارد و به تبع آن بذر قابل گواهی تشریح شده است. امید است این مجموعه که با تلاش تعدادی از متخصصین کشاورزی در رشته‌های مختلف و نیز مشاوره حضوری و غیر حضوری همکاران علمی و تجربی تهیه شده است، بتواند سبب ارتقاء صنعت تولید بذر مرزه و فرآورده‌های آن گردد. برای اعتلای هرچه بیشتر مجموعه قوانین و مقررات و رفع اشکالات و ابهامات احتمالی آن، این دستورالعمل هر دو سال یکبار قابل اصلاح و تجدید نظر می‌باشد. لذا از همه دست‌اندرکاران تولید بذر درخواست می‌شود در حل مشکلات احتمالی علمی و عملی این مجموعه با این مؤسسه همکاری نمایند تا در نهایت صاحب دستورالعمل علمی-عملی توانمند و مؤثری در کشور باشیم.

مشخصه

مرزه با نام علمی *Satureja hortensis* L. گیاهی است یکساله و از تیره نعنائیان (Lamiaceae)، که منشا پیدایش آن نواحی مدیترانه و مبدأ پیدایش آن دوران سوم زمین‌شناسی گزارش شده است. از اسانس مرزه در صنایع غذایی، آرایشی و بهداشتی و همچنین در داروسازی استفاده فراوانی می‌شود. پیکره رویشی و بذر مرزه حاوی اسانس است و این گیاه در اکثر فارماکوپه‌ها به عنوان گیاهی دارویی معرفی شده است. اسانس مرزه حاوی کارواکرول و تیمول بوده و مقدار اسانس این گیاه بسته به نوع گیاه و شرایط اقلیمی محل رویش، متفاوت می‌باشد. همچنین در عصاره مرزه، اسیدهای فنلی آزاد همچون مشتقات اسید کافئیک از جمله رزمارینیک اسید وجود دارد. کشت مرزه در بسیاری از استان‌های کشور نیز صورت می‌گیرد.

استانداردهای تولید بذر مرزه (*Saturejahortensis L.*). مزرعه

موارد	سویر الیت Foundation	الیت Registered	گواهی شده Certified
فاصله دو کشت (حداقل سال)	-	-	۲ سال
فاصله ایزولاسیون (حداقل متر)	-	-	۴۰۰
سایر ارقام و توده ها (حداکثر تعداد در ۱۰۰ بوته)	-	-	۲ بوته
سایر گونه های جنس مربوطه (حداکثر تعداد در ۱۰۰ بوته)			۱ بوته
علفهای هرز غیر مجاز (حداکثر تعداد در هکتار)	قرنطینه ای، سلمه تره تاج خروس سس		صفر در زمان برداشت بذر (آخرین بازدید)
سایر علفهای هرز (حداکثر در ۱۰ متر مربع)			۲
آفات	-		-
بیماریها (ویروسی، قارچی و ...)	-		-

استانداردهای تولید بذر بذرمرزه (*Saturejahortensis L.*)، (آزاد گرده افشان) - آزمایشگاه

گواهی شده Certified	الیت Registered	سویر الیت Foundation	موارد
۹۷	-	-	خلوص فیزیکی (حداقل درصد)
۳	-	-	مواد جامد (حداکثر درصد)
۱۰	-	-	بذر سایر محصولات (حداکثر تعداد در ۲۰ گرم)
۶۵	-	-	قوه نامیه (حد اقل درصد)
۱۰	-	-	رطوبت (حداکثر درصد)
صفر برای سس و قرنطینه ای و دو برای سایر	-	قرنطینه ای، سلمه تره ، تاج خروس، سس	بذر علفهای هرز غیر مجاز (حداکثر تعداد در ۲۰ گرم)
۵	-	-	بذر سایر علفهای هرز (حداکثر تعداد در ۲۰ گرم)
-	-	-	آفات
-	-	-	بیماریها

منابع

استاندارد مزرعه و بذر کاهو، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال
امید بیگی، ر. (۱۳۸۶). تولید و فرآوری گیاهان دارویی. جلد دوم. انتشارات به نشر. ۴۳۸.
صالحی سورمقی، م. ح. (۱۳۸۷). گیاهان دارویی و گیاه درمانی. انتشارات دنیای تغذیه. ۴۰۳ صفحه.